

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 8.05056 Міжнародні економічні відносини
за магістерською програмою професійного спрямування
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)»

на тему: «Удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства на світовому ринку інжинірингових послуг (на прикладі «КБ Теплоенерго»)»

Виконавець:

студент факультету міжнародної економіки

Жуков Максим Олексійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри МЕВ

Уханова Інна Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стрімке зростання міжнародних операцій з торгівлі інженерно-консультаційними послугами виділило їх в самостійний вид міжнародної торгівлі, що і призвело до утворення світового ринку інжинірингових послуг. На сучасному етапі світової економіки відбувається постійне збільшення обсягів і сумарної вартості інжинірингових послуг, все більша кількість країн експортують інжинірингові послуги, які супроводжуються поставками машин, обладнання, засобів комунікацій і інноваційних технологій. Вихід на міжнародний ринок інжинірингових послуг для вітчизняних компаній є порівняно новим напрямком, однак у сучасних висококонкурентних умовах пошук заходів щодо підвищення ефективності інжинірингової діяльності вітчизняних компаній у міжнародних ринкових умовах залишається необхідним.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження зовнішньоекономічної діяльності «КБ Теплоенерго» на світовому ринку інжинірингових послуг та розробка рекомендацій щодо її удосконалення.

Завдання дослідження:

- визначити поняття та особливості здійснення інжинірингових послуг на світовому ринку;
- провести узагальнення чинників, що вказують вплив на здійснення міжнародних інжинірингових послуг;
- провести дослідження методичних підходів до оцінювання інжинірингових послуг підприємства, що діє на світовому ринку;
- проаналізувати зовнішньоекономічну діяльність «КБ Теплоенерго»;
- провести аналіз експорту інжинірингових послуг «КБ Теплоенерго»;
- проаналізувати та узагальнити чинники, що впливають на діяльність «КБ Теплоенерго» при наданні міжнародних інжинірингових послуг;
- вдосконалити інструментарій підвищення фінансової стійкості інжинірингових напрямків діяльності «КБ Теплоенерго»;
- обґрунтувати створення технологічного інжиніринговий центру на базі «КБ Теплоенерго» для вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження - діяльність «КБ Теплоенерго» на міжнародних ринках інжинірингових послуг в сфері теплоенергетичних технологій.

Предметом дослідження є теоретичні основи та організаційно-економічні рішення щодо удосконалення діяльності «КБ Теплоенерго» з надання міжнародних інжинірингових послуг в сфері теплоенергетичних технологій.

Методи дослідження. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу, графічні методи, методи прогнозування та кореляційно-

регресійний аналіз. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи використовувалися закони та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки України, внутрішня звітність підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (67 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок. Основний зміст викладено на 101 сторінці. Робота містить 15 таблиць, 17 рисунків.

Публікації. За результатами роботи опубліковано тези доповіді «Україна на світовому ринку інжинірингових послуг» у конференції «Досягнення і проблеми сучасної економічної науки» в рамках засідання секції «Світова економіка та міжнародні відносини» загальним обсягом 0,3 авт.аркуши (27 жовтня 2017 р., Тернопіль) та викладено у доповіді «Проблеми підвищення конкурентної позиції фірм на міжнародному ринку інжинірингових послуг» в рамках засідання секції «Міжнародна конкурентоспроможність підприємств і регіонів: питання теорії та практики» на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мікро-, мезо- та макроекономічні аспекти інноваційного розвитку економіки», 24 березня 2017 р. (Одеса, ОНЕУ).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи міжнародного інжинірингу як напрямку реалізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства»* визначено поняття та особливості здійснення інжинірингових послуг на світовому ринку, чинники, що впливають на інжинірингову діяльність, досліджено методи оцінки інжинірингових послуг.

У РОЗДІЛІ 2 «АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ІНЖИНІРИНГОВИХ ПОСЛУГ "КБ ТЕПЛОЕНЕРГО"» проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність «КБ Теплоенерго», зроблено аналіз експорту інжинірингових послуг «КБ Теплоенерго», проаналізовано чинники, що впливають на діяльність «КБ Теплоенерго» при наданні міжнародних інжинірингових послуг.

В РОЗДІЛІ 3 «ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ІНЖИНІРИНГОВИХ ПОСЛУГ "КБ ТЕПЛОЕНЕРГО"» запропоновано вдосконалення інструментарію підвищення фінансової стійкості інжинірингових напрямків діяльності «КБ Теплоенерго», рекомендовано створення технологічного інжинірингового центру на базі «КБ Теплоенерго», розроблено економічно-прогнознальний аналіз результатів створення технологічного інжинірингового центру для вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності «КБ Теплоенерго».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Інжиніринг - це широкий спектр робіт і послуг, що надаються консультаційною компанією: від складання технічних завдань і проектних пропозицій, проведення інженерно-вишукувальних робіт, включаючи будівництво нових і реконструкцію діючих промислових об'єктів, розробку машин, устаткування і технологічних прийомів, до консультацій економічного, фінансового і іншого характеру. У міжнародній практиці в залежності від виду виконують інжинірингових робіт визначають дві категорії фірм: спеціалізовані (надання інженерно-технічних послуг - основна сфера їх діяльності) та промислові (поєднують надання інженерних послуг з виробничою діяльністю).
2. До найважливіших переваг системи інжинірингу слід віднести: підвищення ефективності інвестицій в зв'язку з появою важелів впливу на бюджет проекту, скорочення термінів виконання робіт і виробничих витрат, привабливість для замовників перспективи консолідації в одних руках необхідного набору послуг, пов'язаних із здійсненням інвестиційних проектів, появу реальних передумов для переходу до ефективного професійного управління в зв'язку із зосередженням в руках інжинірингової компанії технічної і вартісної інформації по проекту, зниження інвестиційних і інших ризиків для компанії, що використовує систему інжинірингу, підвищення конкурентоспроможності на вітчизняному та зарубіжних ринках.
3. До чинників інноваційної інфраструктури, що впливають на формування і розвиток інжинірингової діяльності відносять наявність технопарків, технополісів, наукових і промислових парків, грюндерських центрів, бізнес-інкубаторів та інших структур, які стимулюють попит на інжинірингові продукти. Не менш важливим чинником формування і розвитку інжинірингової діяльності є науково-технічний прогрес.
4. У сучасному інжинірингу розрізняють кілька базових методичних підходів до оцінювання інжинірингових послуг підприємства, що діє на світовому ринку. В рамках інжинірингових процедур широко використовують метод оцінки досягнутого рівня показників у порівнянні з параметрами інших підприємств, особливо

конкурентів (бенчмаркінг). Новим виміром міжнародної інжинірингової діяльності стає ресурсно-часовий моніторинг управління фінансовими, матеріальними і кадровими ресурсами, а також контроль за термінами виконання всіх процесів на основі створення єдиного інформаційного простору, повного переходу на електронний документообіг і інтеграції всіх проектних даних. Більшість показників оцінки ефективності діяльності інжинірингових організацій зводиться до фінансових.

5. Теплотехнічне інженерне підприємство "КБ Теплоенерго" – є одним з найбільш великих в Одесі. «КБ Теплоенерго» надає широкий комплекс послуг з інсталяції та обслуговування різного теплотехнічного обладнання починаючи з будь-якого етапу: від ідеї, до повної її реалізації та подальшого сервісного її супроводу.

6. Найбільша кількість проданої продукції за кордон приходить на Білорусь. Порівняно з 2013 роком, обсяг проданої продукції та наданих послуг виріс в 5 разів з 1256345 грн до 6524452. Тобто цей ринок характеризується позитивною динамікою. Через політичну ситуацію закrywся ринок Росії який у 2012 році приніс підприємству 7485402 грн. У 2014 та 2015р. «КБ Теплоенерго» вийшло на ринки Польщі та Словаччини.

7. Ціни останніми роками підвищились, це пов'язано з девальвацією національної валюти, так як все це обладнання закупається напряму з міжнародної фірми в іноземній валюті (євро). Відносне відхилення від 2016 року до 2014 склало від 1.11 до 2.35%.

8. Висновки фінансових результатів діяльності фірми «КБ Теплоенерго» демонструють, що майже 60% прибутку фірми приходить на внутрішній ринок, наступним найбільш прибутковими ринками є ринок Молдови (7.5 млн грн), ринок Білорусі (5.2 млн грн), ринки сусідніх європейських країн Польщі та Словаччини (майже 1 млн). На нашу думку підприємству потрібно підтримувати більш за все вітчизняні ринки, та ринки Молдови та Білорусі. Особливо з цієї таблиці видно що ринок Білорусі більш заінтересований у послугах підприємства. Підприємству потрібно підвищувати рекламну політику у Білорусі, тому що на даний період часу за так зване «обличчя» компанії говорить лише її назва і відгуки клієнтів підприємства, також потрібно відкрити представництво у цій країні для більшої зручності співробітництва.

9. «КБ Теплоенерго» має значення коефіцієнта автономії на рівні, що перевищує нормальне обмеження, тому можна зробити висновок, що підприємство не є стійким у фінансовому відношенні. Коефіцієнт маневреності показує, що протягом 2014-2016 років понад 50% власного капіталу підприємства знаходилося в мобільній формі. Значення коефіцієнта маневреності власного капіталу в динаміці за три роки незначно зросло. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами перевищував рекомендовану максимальну межу протягом всього аналізованого періоду, що характеризує незалежну фінансову політику підприємства.

10. На основі використання SWOT-аналізу нами виявлені такі загрози конкурентоспроможності організації: наявність великої кількості іноземних поставників обладнання зі значним розкидом якості товарів, які прагнуть розширити мережу посередників і споживачів своєї продукції на зовнішніх ринках інжинірингових теплоенергетичних послуг та зниження попиту на послугу в результаті його вивідного характеру від попиту на товари тривалого споживання

(первинний попит скорочується в результаті диверсифікацією джерел опалення, скорочення доходів споживачів, падіння обсягів житлового і виробничого будівництва, а попит, викликаний необхідністю заміни обладнання, ще не на часі в зв'язку з більш тривалим терміном зносу і старіння), зростання числа прямих і непрямих конкурентів, наростання обсягів неконтрольованої, недостовірної, негативної інформації про продукцію постачальників і послуги організації, яка використовується, як метод недобросовісної конкуренції.

11. Розрахований інтегральний показник ефективності механізму управління інжиніринговими послугами показав, що у підприємства існують проблеми із стійкістю забезпечення, дана проблема пов'язана із проблемами в маневреності технологічних ресурсів підприємства та функціонуванням робочого персоналу. Водночас підприємство досить сильно залежить від інформації яка надходить від замовників стосовно обсягу інжинірингових послуг в результаті чого у підприємства викливають проблеми із рентабельністю послуг в ціновому аспекті.

12. У роботі було запропоновано раціоналізувати спектр повного комплексу послуг інжинірингової компанії в залежності від їх фінансової рентабельності, ввести тарифні пакети на послуги для постійних клієнтів, заходи, необхідні для зниження ступеня репутаційного ризику для «КБ Теплоенерго» у вигляді реалізації багатоступінчастої процедури контролю якості науково-технічної продукції; впровадження ІСМ - інтегрованої системи менеджменту якості; проведення щорічного моніторингу задоволеності клієнтів за показниками і процедури SWOT-аналізу.

13. Підприємству запропоновано використовувати експортний лізинг, при якому «КБ Теплоенерго» буде постачальником обладнання для лізингової компанії для збільшення збуту в цілому.

14. Покращення спектра інжинірингових послуг від «КБ Теплоенерго» на даному етапі розвитку підприємства неможливо без технологічної перебудови виробничого напрямку послуг, що вимагає реконструкції, модернізації та будівництва, більш нових сервісних дочірніх підприємств, і, відповідно, виконання висококваліфікованих проектних та інжинірингових робіт. Комплексний спеціалізований інжиніринговий центр в області теплоенергетичних послуг на базі «КБ Теплоенерго» в перспективі стане точкою росту для даного підприємства на міжнародному ринку інжинірингових послуг. Інжиніринговий центр на базі «КБ Теплоенерго» використовує за своїм профілем діяльності сучасне обладнання та програмне забезпечення для тривимірного проектування теплоенергетичних, технічно-складних і унікальних об'єктів капітального будівництва та інженерного аналізу складних систем і процесів з використанням САД -, САМ-, САЕ - продуктів. В період 2017-2019 рр. обрана маркетингова стратегія «проникнення». Послуги Центру пропонуються перспективним клієнтам за нижчими цінами, що можливо в зв'язку з отриманням субсидії. Також реалізовуватися стратегія «розвитку продукту / послуги», спрямована на посилення конкурентної позиції компанії на ринку.

15. Аналіз отриманих результатів показав що реалізація запропонованих рішень призведе до скорочення застосування енерготехнічного обладнання на 19,5%, що спричинить за собою зниження експлуатаційних витрат, особливо наступних витратних статей: витрати на ремонт обладнання; витрати на паливо і

електроенергію, амортизаційні відрахування. Економія експлуатаційних витрат для обраного підприємства може досягти 380117,1 тис. грн., а отримання фінансового результату на період до 2018 року близько 10 млн. грн.

АНОТАЦІЯ

Жуков М.О. «Удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства на світовому ринку інжинірингових послуг (на прикладі «КБ Теплоенерго»)» кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «8.05056 Міжнародні економічні відносини», за магістерською програмою «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)». Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – діяльність «КБ Теплоенерго» на ринку міжнародних ринках інжинірингових послуг в сфері теплоенергетичних технологій.

У роботі розглядаються теоретично-методичні основи надання інжинірингових послуг зовнішньоекономічної діяльності підприємства, методичні підходи до визначення ефективності інжинірингових послуг на світовому ринку інжинірингових послуг

Проведено аналіз надання інжинірингових послуг «КБ Теплоенерго» на світовому ринку, зроблено діагностику зовнішньоекономічної діяльності підприємства на світовому ринку інжинірингових послуг.

Пропонуються організаційні заходи оптимізації надання інжинірингових послуг «КБ Теплоенерго» зокрема, обґрунтовується необхідність створення технологічного інжинірингового центру для вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності «КБ Теплоенерго».

Ключові слова: міжнародний інжиніринг, зовнішньоекономічна діяльність, інжинірингові послуги, світовий ринок інжинірингових послуг, показники зовнішньоекономічної діяльності.

ANNOTATION

Zhukov M.O. "Improvement of the foreign economic activity of the enterprise in the world market of engineering services (for example, "KB Teploenergo")" thesis for Master degree in specialty «8.05056 International Economic Relations», under the program «Foreign Economic Activity of an Enterprise (Organisations)». Odessa National Economic University, Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research is the activity of "KB Teploenergo" in the market of international markets of engineering services in the field of heat and power technologies.

The theoretical and methodological bases of provision of engineering services of foreign economic activity of enterprise, methodical approaches to determination of efficiency of engineering services on the world market of engineering services are considered in the work.

The analysis of provision of engineering services of private enterprise "KB Teploenergo" in the world market, diagnostics of improvement of foreign economic activity of the enterprise in the world market of engineering services has been made.

The proposed organizational measures for optimizing the provision of engineering services "KB Teploenergo" in particular, justifies the need to create a technological engineering center to improve the foreign economic activity of "KB Teploenergo"

Key words: foreign-economic activity, engineering services, efficiency of activity, engineering services, indicators of foreign economic activity.